

ALEXANDER ANDREAS ESPANHIAC

De origine legis falcidiae

Regiomonti
1768

EOD – Millions of books just a mouse click away! In more than 10 European countries!

Thank you for choosing EOD!

European libraries are hosting millions of books from the 15th to the 20th century. All these books have now become available as eBooks – just a mouse click away. Search the online catalogue of a library from the eBooks on Demand (EOD) network and order the book as an eBook from all over the world – 24 hours a day, 7 days a week. The book will be digitised and made accessible to you as an eBook.

Enjoy your EOD eBook!

- Get the look and feel of the original book!
- Use your standard software to read the eBook on-screen, zoom in to the image or just simply navigate through the book
- *Search & Find:* Use the full-text search of individual terms
- *Copy & Paste Text and Images:* Copy images and parts of the text to other applications (e.g. word processor)

Terms and Conditions

With the usage of the EOD service, you accept the Terms and Conditions provided by the library owning the book. EOD provides access to digitized documents strictly for personal, non-commercial purposes. For any other purpose, please contact the library.

- Terms and Conditions in English: <http://books2ebooks.eu/odm/html/utl/en/agb.html>
- Terms and Conditions in Estonian: <http://books2ebooks.eu/odm/html/utl/et/agb.html>

More eBooks

Already a dozen libraries in more than 10 European countries offer this service.

More information is available at <http://books2ebooks.eu>

42859.

DE
ORIGINE LEGIS FALCIDIÆ,
ET
COMPUTATIONE QUARTÆ
LEGATIS ANNUIS DE-
TRAHENDÆ
MELETEMATA,

BIBLIOTH.
ACADEM.
DORPAT.

QUAE
CONSENTIENTE
MAGNIFICO ICTORUM ORDINE
PLACIDO ERUDITORUM EXAMINI

SUBMITTUNT

PRAESES

WILHELMUS BERNHARDUS
JESTER, J. V. D.

S. R. M. in Borussia in Judicio Criminali Consiliarius; supremarum Regni
Borussiae Curiarum Advocatus.

ET RESPONDENS

ALEXANDER ANDREAS ESPANHIAC,

Reg. Boruss.

H. L. Q. S. d. 19. SEPTEMBR. 1768.

OPPONENTIUM SPARTAM ORNATURI SUNT
SUMMAE SPEI, SUMMAE INDOLIS JUVENES,

JO. REINH. THEODOR. SCHINEMANN, Reg. Bor.

JACOB. THEODOR. LILIENTHAL, Reg. Bor.

CAROL. DAVID. COELER, Linkun. Bor.

REGIOMONTI, Litteris VIDUAE IOANNIS FRIDERICI DRIESTII.

V I R O
ILLUSTRISIMO, GENESIOSSIMO
ATQUE EXCELLENTISSIMO,
**HEROIBUS TOGATIS,
LITTERARUM VIRTUTUM
PROSAPIAE SPLENDORE,
AD
VINCIVM BRANDENBURGICVM
IMMORTALITATEM USQUE
INCLUTIS.**

V I R O

ILLUSTRISSIMO, GENEROSISSIMO

ATQUE EXCELLENTISSIMO,

DOMINO

PHILIPPO JOSEPHO
DE JARIGES,

SUPREMO REGNI BORUSSIAE ET OMNIUM PRO-

VINCIARUM BRANDENBURGICARUM

CANCELLARIO,

SACRI REGII PALATII EXQUÆSTORI,

MINISTRO STATUS AC BELLI

INTIMO,

DOMINO SUO GRATIOSISSIMO.

V I R O
ILLUSTRISSIMO, GENEROSISSIMO
ATQUE EXCELLENTISSIMO,
DOMINO
FRIEDERICO ALEXANDRO
DE KORFF,

REGNI BORUSSIAE CANCELLARIO, MINISTRO
STATUS AC BELLI INTIMO, JUDICII AULICI
PRAESIDI EMINENTISSIMO, RERUM FEUDALIU
ET MONTIS PIETATIS DIRECTORI AC

CAPITI SUPREMO.

HEREDITARIO DOMINO
TERRARUM BLEDAU, KORBEN, MOLEHNEN,
WEDDERAU, RIBBEN, &c. &c. &c.

DOMINO SUO GRATIOSISSIMO.

JUSTITIÆ STATORIBUS,
MUSARUM PATRONIS,
SCIENTIARUM NUTRICIIS,
ARTIUM FAUTORIBUS,
MAGNANIMIS, INDULGENTISSIMIS,
MAECENATIBUS CLEMENTISSIMIS.

Otia hæcce academica,
TANTORUM NOMINUM,
GRATIAM, PATROCINIUM, TUTELAM
DEVOTE EFFLAGITANTES

SUBMISSE,

D. D. D.

Clientes humillimi,

PRAESES ET RESPONDENS.

SUMMARIA.

Testamenta ut plurimum, hereditate legatis exhausta sunt destituta §. 1; Testatoris voluntas pro seria habenda est §. 2; Ex seria voluntate fuit necessitas, impedimenta removendi, quæ obstant, quo minus testamentum exitum habeat. Si non removentur, vel non sunt prævisa, vel superari nequeunt; fit adplicatio ad testamentum destitutum, & in auctore elogii tali modo conditi, ut destituatur, supponitur error vel ignorantia §. 3; Leges romanæ fraudem supponere videntur §. 4; Id quod refutatur, addita nova ratione pro errore & ignorantia; Quia alias salvum non esset tralatitium illud, expedit publice, ultimas hominum voluntates exitum habere §. 5; De veritate propositionis expedit publice, &c. & quod contrarium obtineat si sciente volente testatore hereditas legatis exhauriatur §. 6. & 7; Errori vel ignorantiae obicem ponere erat in ratione Legis Furiae Voconiae; iisdem tamen ad rei consummationem non sufficientibus Lex Falcidia lata est, quæ prospicit, ut error sit innocuus §. 8.; De Dispositione legis Falcidiae de principio generaliori ut & de regulis, in delibando observandis si iusto plus sit legatum §. 9. & 10; Transitus ad legata annua

annua §. 11; Legati annui descriptio & divisio §. 12; De
Computationis norma quoad legata annua perpetua, quæ
etiam obtinet in Legatis ad pias causas. Quid sit pia causa?
§. 13. 14; Utrum legata ad pias causas Falcidiæ subjaceant?
Neg. §. 15; & simul Computationis necessitas defenditur
§. 16; De legatis annuis temporalibus. Computatio
probabilitati quousque legatarius victurus est, innititur.
§. 17. 18. 19; Quid obtineat si citius decedat, si spe diu-
tius animam agat §. 20; Dubia quædam contra compu-
tationem legalem §. 21. & 22; Tentata resolutio, §. 23.
24; Utrum computationis usus sit Falcidia
abrogata? §. 25.

§. I.

Ovidius exul Maximi amicitiam laudaturus, universo
fere generi humano dicam scribit;

Turpe inquit dictu, sed (si modo vera fatemur)
Vulgus amicitias utilitate probat.
Cura quid expediat prius est, quam quid sit honestum:
Et cum fortuna statque caditque fides,
Nec facile invenies multis e millibus unum,
Virtutem pretium qui putet esse sui.
Ipse decor recti, facti si præmia desint,
Non movet, & gratis pœnitet esse probum.
Nil, nisi quod prodest, carum est, i, detrahe menti
Spem fructus avidæ, nemo petendus erit.
At reditus iam quisque suos amat, & sibi quid sit
Utile, sollicitis supputat articulis.
Illud amicitiae quondam venerabile numen
Prostat, & in quæstu pro meretrice sedet. (a)

Tantum abest, ut in hac Ovidiana hæreamus hæresi, & Egoismum moralem (b) mortalium pectora fere omnia occupasse credamus, ut potius nobis persvasum sit, plurimos tales esse,

Queis meliore luto finxit præcordia Titan.

Omnium enim quæ fuerunt sæculorum annales specimina edunt humanitatis, quæ plus aliis quam propriis inservit commodis, & ut aliis bene sit, non nisi ob virtutis excellentiam prospicit. Non tamen omnibus ea contigit humanæ conditionis felicitas, ut negotia ardua & periculi plena, propria utilitate remota, in favorem tertii subire queant. Multi onera tertio proficua, omniaque officia humanitatis respuunt, simulac coactionis & obligationis speciem præ se ferunt, propriæ vero liberalitatis encomio destituuntur. Haud pauci denique, quamvis non semper utile a decore discedat, non nisi proficua sibi moliantur, onerosa declinant. Quæ quum ita sint, non mirum est, testamenta ut plurimum fieri destituta, si testator successor, totam hereditatem legatis exhauriendo, non nisi inane relinquat nomen heredis, denegatoque omni lucro eundem obligationibus implicare intendat hereditariis. Major e contra differendi difficultas, si quærat de causa adornati tali modo elogii, ut de ejus exitu ipse testator, ad ea quæ fieri solent ut plurimum attentus, in antecessum desperare potuisset. Periculum hinc faciamus inquirendi, quæ verisimilis hujus rei fuerit ratio.

(a) P. OVIDII NASONIS, Epistol. ex Ponto Libr. II. Ep. III. v. 7.

(b) De EGOISMO morali conf. JOACH. GEORG. DARIES, *Observ. Juris Natural. Social. & Gentium*. Vol. II; Obs. 50.

§. 2.

Ut testamentum exitum habeat, in votis cujuslibet testatoris esse videtur. Testantur id solennitates, quæ, ut diligens testandi cura subjiciendorum testamentorum everriculum sit, requiruntur, & ut actui minus serio adhibeantur vix probabile est. Antiquissimis Reip. Romanæ temporibus testamentum paganum in comitiis (a) calatis, & quidem vel curiatis per lictorem curiatim convo-

convocatis, vel centuriatis (b) per cornicinem calatis fiebat. (c). Quis quæso vero ausurus fuisset, auctoritatem populi, suffragium Pontificum, ipsos denique dies comitiales non nisi magni ponderis negotiis destinatos, actus frustranei gratia implorare, requirere, adhibere. Ejusmodi abusus auctoritatis publicæ religionisque ipsius ne cogitari quidem potest. Successit denique modus testandi per æs & libram, per ritus mancipationis & imaginariæ alienationis; & quidem originitus, si Theophilo fides habenda familiæ emtor non nisi ipse heres erat (d). Hinc testatori ob insidias metuendas multum periculi ex tali solenni in ipsum heredem alienatione imminebat. Perlusorie vero agere, & periculo se exponere contradictorium est. Forma testandi recentior, quæ & apud nos obtinet, simplicior quidem, attamen solennis est, & vix probabile, fore ut testes, nisi de seria testatoris voluntate persuasi permittant, sibi testimonium denunciari. Si porro fidei publicæ voluntas ultima conceditur, judiciis, saltem hodie, cautelæ haud paucae observandæ sunt, quæ seriam hancce voluntatem supponunt. (e). Quid denique clausula codicillaris, metu neglectarum solennitatum adhiberi solita, cujus exemplum sistit Scævola; (f) „(Lucius, Titius hoc meum testamentum scripsi sine ullo juris perito, rationem animi mei potius sequutus, quam nimiam & miseram diligentiam: et si minus aliquid legitime minusve perite fecero, pro jure legitimo haberi debet hominis sani voluntas.). Quid quæso hæc clausula aliud quam seriam testatoris voluntatem declarat.

(a) Teste A. GELLIO in *Noct. attic.* L. XV. Cap. 27. De Comitibus Romanorum in genere conferendi sunt Commentarii PAUL. MANUTII; PAULI MERULAE; OTTONIS AICHERII; NICOLAI GRUCHII; nec negligenda quæ SIGONIUS hac de re tradit.

(b) VINNIUS, ad §. I. I. de *testam. ordin.* negat, testamenta in Comitibus centuriatis condita esse; sed ex Gellio, quem probationis ergo laudat refutari potest. ULR. HUBERI, *Digression. Justinian.* L. 4. C. 30.

(c) Testamentum paganum ex sententia V. ICTISSIMI GEORGII SAMUEL. MADHIN, in *Instit. Jur. Civil.* L. 2. Tit. 17. §. 285. ideo in Comitibus fiebat, quo ipsi heredes in curias testatorum transferrentur, atque sacra ipsius religionis, suffragante Pontificum collegio, in heredem transfire

transire possent. Alii pro ratione huius instituti allegant, ut testamenta formam legis haberent. JO. HENR. CHRIST. DE SELCHOW *Elementa Antiquit. Juris Rom. publici & privati*, §. 683. ALB. DIET. TREKELLIUS, *de origine atque Progressu testamentifactionis præsertim apud Romanos*, c. 2. §. 11-18. JACOBUS HENR. KURELLA, Jæsus inter nostrates quondam Celeberrimus de me meisque studiis optime meritus, cuius obitum præmaturum & Musa pregelana & ego adhuc lugemus, in *Diff. elegantissima de testamentaria circa corpus dispositione* utramque rationem coniungere videtur; quoties inquit civis romanus testamentum condere desiderabat, toties IDEM RITUS ADHIBENDI ERANT, QUOS ANTIQUISSIMIS TEMPORIBUS ROMANI SERVABANT, QUANDO LEX FACIENDA ERAT. In comitiis nimirum calatis, &c. IN HIS enim SOLIS TESTAMENTA RECTE CONDEBANTUR, quoniam hæc sola ad religionem & sacra spectabant, ad quæ & testamenta jure retuleris, OB SACRA PRIVATA, QUAE CUM PECUNIA AD HEREDES TRANSIBANT.

(d) THEOPHILI fides vacillare videtur HUBERO, in *Digress. Justin. Libr. IV. C. 31*. Theophilo subscribunt VINNIUS ET EV. OTTO ad *Tit. 3. de test. ord.*

(e) CORP. J. FR. P. 11. L. 7. T. 2. §. 7. num. 7. T. 3. A. 1. §. 4. n. 4. T. 3. A. 2. §. 10.

(f) *Libr. 3. Resp. L. 38. §. 17. D. de leg. 2.*

§. 3.

Qui seriam de eo quod post mortem fieri debet disponendi habet voluntatem, omnia eundem remove oportet impedimenta, quæ obstant, quo minus dispositio exitum habeat. Si non removentur, vel non sunt prævisa, vel superari nequeunt. Tertium non datur posita seria voluntate. Talis vero est conditio illorum, qui legatis universam absument hereditatem, ut sibimet ipsis eligant genus testandi, ad impugnandum aut potius evertendum iudicium. Heredi enim aut nulla aut exigua relinquunt lucra, ita ut ne operæ quidem pretium sit, adire hereditatem; quo fit, ut hereditate repudiata voluntas testatoris ipsa in totum pereat. Quum ergo eiusmodi testatores, impedimenta, quæ facillimo negotio superari possunt, non removent, quid quod contraria ratione

one agant, hos tantummodo casus mente concipere licet; Exhausti-
unt hereditatem, vel scientes eandem exhaustiri, vel ignorantes.
Prius si obtinet, vel ius repudiandi quod successori competit igno-
ratur, vel errant testatores in diiudicando illo, quem successorem
designant, autumantes fore ut pro nullo aut minimo lucro onera
subeat hereditaria. Ignorantia & error impedimenta constituunt haud
prævisa. Si posterius locum habet, error iterum causa esse potest.
Errant testatores aliquando in diiudicandis facultatibus suis, de
quibus plus forsani sperant, quam in illis est. Ponamus testatorem
in errore patrimonii versari amplissimi, tenuitatem ignorare. In
hoc casu legata tantum abest, ut exinanire autumet facultates, ut
potius multa superesse credat, quæ lucro heredis erunt. En ite-
rum impedimentum haud prævisum. Si ergo seria testatoris vo-
luntas ponatur, non nisi ex ignorantia erroreve juris vel facti fieri
potest, ut ipse occasionem, cur testamentum destituatur, suppe-
ditet.

§. 4.

Hiscæ contraria videntur, quæ Jus Romanum larga manu
suppeditat argumenta. POMPONIUS, (a) legandi licentiam latis-
simam ex Legibus XII. Tabul. oriundam testatur coangustatam
esse, vel legum vel auctoritate jura constituentium.

Cui loco jungamus pr. I. de *Lege Falcid.* ubi legandi pote-
statem, vi cuius licitum erat, totum patrimonium legatis ero-
gare, coarctatam legimus. Uberiori penicillo denique THEOPHI-
LUS modum & Historiam huius rei describit; „lata, inquit, est
„LEX FURIA, (b) qua cavebatur, ne cui plus quam mille assium
„legare liceret; sed *parata huic legi fraus erat.* Etenim si quis,
„cum quinque millia nummorum in bonis haberet, quinque lega-
„tariis millenos reliquisset, in legem non incidebat, & rursus
„tamen eveniebat, ut heres, qui nullum lucrum haberet, here-
„ditatem repudiaret. Et ita iterum subvertebantur testamenta.
„Secundo lata est LEX VOCONIA, (c) qua cautum erat, ne le-
„gatus plus caperet, quam heres. *Sed tamen & hæc ipsa lex*
„*facile convellebatur.* Nam si quis cum centum aureos in bonis ha-
„beret, heredem me instituisset, & nonaginta novem legasset,
A 3 „neque

„neque legem transgrediebatur, & locum tamen faciebat repudiationi. Ultimo igitur loco lata est lex falcida, &c. (d).

Si iam ponamus leges prohibitivas, testatoresque ad fraudem callidos, qui omnem movent lapidem, ut ingeniosa improbitate salvis legum verbis illorum sententiam circumveniant, (e) neque error neque ignorantia causa esse potest, exhausti per legata patrimonii. Omnis quæ forsan hic excogitari potest causa agendi impulsiva, ponenda esset, in nimia privilegii, quod Lex XII. Tabl. (f) patribus familias legantibus concesserat dulcedine, nec non eius defensione quibuscunque moliminibus contra Leges recentiores tentata.

(a) *Libro V. ad Qv. Mucium* l. 120. ff. d. V. S. Interpretatio in hac lege idem significat, ac certior & accuratior iuris definitio, sive potestatis olim concessæ iustos intra fines coercitio; cuius interpretationis duo dantur fontes, unus legum, alter disputationis fori, arg. l. 2. §. 5. D. d. O. J. quæ eiusdem POMPONII est; ad quam vide sis CORNELII VAN BYNKERSHOEK. *Prætermissa ad L. 2. d. O. J.* in ejusd. Opuscul. var. argum. T. II.; Conf. etiam HEINECCIUS *ad L. 120. D. d. V. S.* in D. de origine testamentifactionis & ritu testandi antiquo, quæ exstat in Opuscul. varior. sylloge.

(b) *Lex furia*, cognomento *Testamentaria*, auctore Cicerone in Orat. pro Balbo a C. Furia Tribuno plebis condita est. Tempus conditæ legis ignoratur. Quæ Wielingii, *V. Fatis* sit coniectura vide sis in *Lection. J. Civil.* L. 2. C. 18. Argumentum legis exhibet *Ulpianus* Tit. 1. §. 2. in *Schulting. Ipd. anteiust.*

(c) De *Legis Voconie* auctore & ætate conferatur *Wieling.* in *Lect. J. Civ.* L. 2. C. 19; ubi in primis inquit, utrum recte ex Ciceronis testimonio in *Cat. Maj.* c. 5. ætas s. annus rogationis nempe V. C. 584. determinari queat, id quod affirmat, quum ex ipsius Voconie Legis verbis, quæ secundum Ciceronem, L. 1. in *Vervem* C. 41. sic concepta erant; *Qui ab A. Postumio, Q. Fulvio Censoribus, Censurus esset*, &c. annus 584. facile colligi queat.

Argumentum huius Legis erat;

„Qui post A. Postumium, Q. Fulvium censores, census esset, ne heredem virginem neve mulierem faceret, neve Mulieri ultra centum millia HS. legaret; neve qui census esset, plus cuiquam legaret, quam ad heredem heredesve perveniret., *Quinti Voconii Saxæ duplex erat*

erat intentio, altera ut ab omni hereditate tam legitima quam testamentaria fœmina arcerentur; altera ut legandi licentiæ modus poneretur.

Vocabulum Censui in hac lege non pro eo qui maximum censum habet, s. pro classico ponitur. Locus enim Afconii ad Ciceron. in Verrem d. l. ex quo hæc sumitur explicatio suspectus videtur. Potius Censui quemlibet Civem romanum designat.

(d) Conferatur *Theophilus* in paraphrasi ad pr. J. de Lege Falcidia.

(e) Conf. JO. CHR. HEINR. de SELCHOW *Elem. Antiq. J. Rom.* P. II. C. 4. S. III. M. I. §. 715. EV. OTTON. *Com. & Not. crit. ad Inst. L. 2. C. 22.* JO. AUG. BACHIIUS in nitidissima Commentatione de his quæ imputantur in quartam fiduciarii ad L. 91. ff. ad L. falcid. quæ in Opuscul. eiusdem a Christ. Adolph. Klotzio collectis & A. 1767. editis locum occupat XII. autumat, testatores subtili calumnia & fraude Censum subterfugisse, ratos, ut Lege Voconia non nisi Censui scripta, incensi, quantumcunque vellent, legare possent, idque impune, quia Lex censui serviana de vendendis incensis non acerbe aut severe satis servabatur; & Prætores in re dura faciles erant. Conf. etiam Jo. Aug. Ernesti *Clavis Ciceron.* & quidem index Legum.

(f) Verba in Tabul. LL. V. hæc fuisse ex Ciceron. de Invent. c. 50. probat Wieling. in Lect. J. Civ. C. 17. *Paterfamilias uti legasset, super familiarum pecuniarum suarum, ita ius esset.* Conf. Gerardi Nood, Obs. II. 19. Hein. de Origin. Testamentis. §. 10.

§. 5.

Quæ quanta quanta sint, non tamen a nobis impetrare possumus, ut, quam §. 3. stabilivimus sententiæ, mittamus nuncium. Ponamus enim metum repudiationis vincibilem, tanquam motivum testatori obvium, ut heredis magis honorandi quam onerandi habeat rationem, id quod poni debet, si neque error neque ignorantia admittatur; ponamus e contra, rationes qualescunque, legandi licentiam nullis observatis limitibus exercendi, superponendum ex qua parte sit, in oculos incurrit, simulac seriam disponendi statuamus voluntatem. Cessat tunc etiam verosimilis illa testandi ratio in fin. §. 4. allegata. Nam si nulli in legando limites servantur, animo, legandi licentiam toto exercendi ambitu, contradictorium exinde resultat, & testator juri legandi nihil detrahi passurus, totam legandi facultatem per indirectum sibi adimit.

Medium,

Medium, quo jus suum exercere & conservare vult, tantum abest, ut fini obtinendo sufficiat, ut potius eidem plane contrarietur. Non obstat per Leges facultatem legandi coarctari, coangustari. Res enim favoris plena est, si Leges determinant limites naturales in exercitio jurium adhibendos, quippe qui ex ignorantia neglecti efficiunt, ut jura ipsa pereant. Arcus nimis intensus frangitur. Res favoris plena est, si errantibus ipsis prospiciatur, ut ne semetipsos decipiant. Nec nos moratur fraus Legibus facta, cujus Theophilus meminit. Significatu proprio de fraude sermonem esse, vix verosimile est. Probabilitati enim minus consentaneum est, contra propria laborare commoda, machinationes sibi ipsis contrarias & noxias adhibere, in dolo denique, magnis pravisque detrimentis expiando versari. Legi non solum Furiae sed etiam Voconiae ex errore contravenire poterant testatores. Aestumat Titius facultates suas pluris, quam veritas patitur. Non circumspicit varios casus, patrimonio inimicos, qui usque ad extremum vitae halitum imminet. Plura ordinat legata, quae si tantae illi essent facultates, quantas autumat, hereditatem non absorbent sed lucrum haud exiguum heredi relinquunt, quae e contra hereditatem absument si opinione minores sint facultates, si casus ex parte illas devorant. Fraus legibus in tali casu facta est effectu non affectu, ipsa re non consilio. (a) Nostra denique thesis eo minus habet dubii, quo certius esse videtur, non nisi eadem stabilita salvum esse tralatitium illud; (b) expedit reipublicae, ultimas hominum voluntates exitum habere.

(a) Arg. §. 3. l. Qui & ex quib. caus. manumittere non possunt.

(b) L. 5. ff. testam. quemadmodum. aper.

§. 6.

Non solum civibus debetur, ut supremæ voluntatis liber sit stilus, & licitum quod non redit arbitrium, sed expedit etiam reipublicae, ultima eorundem elogia exitum habere. Testimonium si probationis vice fungeretur, Quintiliano (a) denunciaremus. "In more civitatis inquit & in Legibus positum est, ut quo-

ties

„ties fieri potuerit, defunctorum testamento stetur. Neque enim
„aliud videtur solatium mortis, quam voluntas ultra mortem, alio-
„quin potest grave videri etiam ipsum patrimonium, si non inte-
„gram legem habet, & quum omne ius in id nobis permittatur
„viventibus, auferatur morientibus,, Rationem denique huius rei
„suppeditare videtur Seneca; (b) „ubi mors intercluserit omnia, quæ-
„rimus dignissimos, quibus nostra tradamus,, & alio loco idem Philo-
sophus, (c) „Quid est quare grati esse velimus, quum morimur?
„Quare singulorum perpendamus officia? quare id agamus in
„omnem vitam nostram decurrente memoria, ne cuius officii vide-
„mur oblit. Nihil iam superest, quo spes porrigatur. In illo ta-
„men cardine positi abire e rebus humanis quam gratissimi volu-
„mus. Est videlicet magna in ipso opere merces rei,, Ut vero ex-
plicarius de hac re differamus, sequentes stabiliendæ sunt propo-
sitiones. Ad salutem reip. confert, si cives divitiis circumfluunt;
quo maior civium opulentia, eo maior domini eminentis ambi-
tus est. Hinc rectori civitatis curæ cordique sit medium quodcum-
que honestum, quod efficere potest, ut facultates civium crescant
& licito modo augeantur. Nulla divitiarum scaturigo intercluda-
tur. In primis irritamentorum diligentia habeatur ratio. Haud
raro enim eo locupletior quis evadit, quo maius est studium am-
plificandæ rei familiaris. Non vero potest non fieri ut maxima
huius rei sit cura, si, quæ multo quæsitæ sunt studio, si fructus
laborum illi cedant, quem moribundus dignissimum putavit, cu-
iusque merita compensare grati animi esse indicavit. Negligentia e-
contra, profusio & nimius luxus obtinebunt, si nulla voluntatis ul-
timæ habita ratione patrimonium lucro sit hominibus ex iudicio
defuncti eodem vel simpliciter vel secundum quid indignis. Si er-
go spes, fore ut facultates post mortem ex nostro distribuuntur ar-
bitrio diligentia sit quasi fomes, si diligentia ad facultates augendas
haud parum conferat, facultates vero ut augeantur saluti reip.
convenit, prono exinde sequitur alveo, eiusdem, reip. puta, in-
teresse, ut testamenta exitum habeant. Accedit, quod testamen-
to honorati præsumptive dignissimi sint, & mereri videantur, ut se-
cundum Leges in thesi disponentes heredi ab intestato præferan-
tur. Omne denique dubium de præferenda successione testamen-
taria

taria cessat, si & in hypothese appareat, (d) quod pietas, fides, pudor testamentum scripserit, quod omnibus affinitatibus pro cuiusque officio gratia relata sit, relata & uxori (e).

(a) Declam. 308.

(b) De benef. lib. 4. C. II.

(c) De benef. L. 4. c. 22.

(d) Plinius, Ep. L. 8. Ep. 17.

(e) Conferat. Franz Hutchesons Sittenslehre der Vernunft aus dem Engl. übersetzt, 2 Buch, 8ter Abschn. VII. 2. pag. 514. seqq.

§. 7.

Quæ tamen §. antecedente deducta sunt, non obtinent, nisi testatoris seria disponendi fuerit voluntas. Hæc deficit, si eodem sciente volente, non obstante repudiationis metu, legatis exhaustiatur hereditas. Ut de exitu testamenti promovendo in tali casu Leges caveant, nulla fingi potest solida movensque ratio. Interesse enim testatoris non videtur, successio utrum ex testamento an ab intestato obtineat, quid? quod, successio ab intestato per indirectum intenditur. Neesse est, ut eidem sequentes obviæ sint inspectiones. Æque possibile est, ut successor designatus pro minimo aut nullo lucro hereditatem adeat, ut e contra eandem repudiet. Ut hereditatem adeat, in votis est, & causam testamenti conditi continet impulsivam. Repudiationis metum facillimo remove possem negotio. Jam vero malo hereditatem repudiari, testamentum perire, & successionem ab intestato obtinere, quam maiora heredi lucra destinare; id quod fundat in successionem ab intestato consensum eventualem. Ad minimum nulla testatori videtur fuisse prægnans ratio, cur Legis, quæ de iure succedendi ab intestato disponit provisionem, provisione contraria tolleret, & potius alii, quam heredi ab intestato destinares facultates.

§. 8.

Si ex errore vel ignorantia testator hereditatem exhauriat, periculi, fore ut testamentum destituatur, avertendi, urgens solidaque adest ratio (a). C. FURIUS & Q. VOCONIUS SAXA frustra laboraverant de coercenda nimia legandi licentia. Juri, utroque rogante, constituto ex errore vel ignorantia testatores contra-

contravenire poterant. Non impediabatur, quo minus hereditas exhauriretur, testamentumque destitueretur. Id quod FALCIDIO occasionem suppeditabat, de novo cogitandi medio præcavendi, ne testamentum destitueretur, etiam si totum patrimonium legatis erogatum esset. Difficile est, errori obicem ponere. Sed errori nocua præscindere consecutaria magni & excelsi ingenii est. Qui honos omnino FALCIDIO debetur. Hæc tamen asserti nostri notetur limitatio; Quamvis ex primaria eius intentione plebiscitum errantibus tantum vel ignorantibus prospicere videatur, legis dispositio tamen hodie in genere, hereditate sive scienter, sive ignoranter exhausta usum habet. In applicandis legibus, quæ ita scribi nequeunt, ut omnes casus, qui quandoque incidunt, comprehendantur, non semper servari possunt limites, quos eorundem occasio posuisse videtur. Et sane iudicium finium regundorum, in diiudicando, utrum aliquid ex errore an consulto, quibusque ex motivis fiat, in animis hominum quum tantæ sint latebræ, tantique recessus, inextricabiles haberet difficultates. Hinc satius est, in genere ob præsumtum errorem ignorantiamque in casu exhausti patrimonii Legi Falcidiæ locum facere, quam intentionis contrariæ probationem non admittere, in primis quum per indirectum & heredibus & legatariis per hanc consulatur dispositionem. (b)

(a) Nov. I. C. I. quæ neminem in paupertate vivere, neminem mori in anxietate permittit, sed deficientium dispositiones omnibus modis impleri vult, hinc viventibus cautelam, morientibus honorem exhibet, aliud periculi huius avertendi medium suppeditare dicitur. Sunt enim qui hanc Nov. ita explicant, ut secundum eius dispositionem testamentum amplius non fiat destitutum, sed uno voluntatem defuncti adimplere nolente, alii successivo ordine vocentur. VOET, in Com. ad ff. Lib. 28. T. 3. §. 14. VINNIUS ad I. §. 4. in fin. quibus mod. testam. infirmantur. PAGENSTECHER in sicilim. ad Comp. Schüzio Lauterb. Manip. 3. p. 254 seqq. qui instar omnium legi meretur. Contraria tamen via in explicanda hæc Nov. incedit LAUTERB. in D. de testamento destituto in Vol. III. Disputationum Iuridarum Tubingensium, ubi argumentis haud contemnendis, quæ ex nostra sententia multum ponderis habent, demonstrare allaborat, Novellam tantum de casu hereditatis aditæ loqui, si sc. heres voluntatem testatoris adimplere declinat. In tali sententiarum divortio nihil decidere audemus; liceat tantummodo sequentia addere; si sententia Lauterbachianæ contraria adopta-

adoptatur, si periculum testamenti destituti cessat, nulla Legis Falcidiae adest necessitas. Conferatur CORPUS J. FRID. P. II. Lib. VIII. T. II. §. 62. pag. 254. Schließlich ist noch zu merken, daß die Römischen Gesetze dem Erben erlaubt haben, von allen Legatis den vierten Theil abzuziehen, welcher quarta falcidia genannt wurde. Weil nun diese Falcidia bloß aus Furcht, daß das Testament entkräftet werden möchte eingeführet, und dadurch zu unzähligen Subtilitäten und Streitigkeiten Anlaß gegeben worden: so haben wir nöthig gefunden diese falcidiam gänzlich aufzuheben, und ein vor allemahl festzusetzen: 1) Daß wenn der Erbe die Erbschaft wegen der vielen Vermächnisse anzutreten Bedenken haben sollte, die Erbschaft so viel die Legata und deren Gültigkeit betrifft, ipso iure pro adita gehalten werden; im übrigen aber 2) die Erbschaft dem Substituto, oder wenn auch dieser die Erbschaft repudiiret, denen heredibus ab intestato deferiret, und in deren Entstehung ein Curator hereditatis bestellet werden solle, welcher Jus hereditatis besorgen, und die legata auszahlen muß.

Non tamen implicat, ut falcidia obtineat in favore heredis, si adeat, etiam si in casu contrario legatariis, si sc. heres non vult aut non potest adire, prospectum sit. Sic secundum JUS PRUTENICUM, d. A. 1721. P. 2. L. V. T. 6. A. 2. §. 3. disponitur, ut legata (in primis quæ causis piis destinata sunt) valeant, etiam si testamentum ob defectum solennitatum nullum sit. Per conclusionem a maiori ad minus idem obtinet quoad testamenta destituta. Falcidia tamen adhuc obtinet. Nullibi quidem in Jure Prutenico ex professo de Lege Falcidia agitur; Locus tamen fugitivus, dispositioni quæ Falcidium auctorem agnoscit locum vindicat. P. II. L. III. T. V. A. I. §. 51.

(b) L. 71. ff. & pr. I. ad Legem Falcidiam. l. penult. C. ad Leg. Falcid. verbis; & viventibus & morientibus providemus. Les loix civiles dans leur ordre naturel p. Mr. DOMAT, Lib. 4. T. 3. p. 490. De la Falcidie. „Cette loy est également iuste pour l'interet & des testateurs, & des heretiers, & des legataires. Car les testateurs pouvant trop estimer leurs biens, ou croire, qui en ont plus, qu'ils n'en auroient en effet, & dans cette pensée epuiser en legs leurs succession, ils obligeroient leurs heritiers a y renoncier plutôt que d'acquiter les legs sans retranchement: L'interet des heritiers est tout évident: & les legataires ont aussi le leur de souffrir plutôt un retranchement de leurs legs, qu'une perte entiere, si la succession etant abandonnée, le desordre des affaires avoit cette suite,“

§. 7.

Legis Falcidiae dispositio sequens est; **QUICUNQUE CIVIS ROMANUS POST HANC LEGEM ROGATAM TESTAMENTUM**

TUM FACIET, IS QUANTAM CUIQUE CIVI ROMANO PECUNIAM JURE PUBLICO, i. e. CIVILI DARE LEGARE VOLET, JUS POTESTASQUE ESTO, DUM ITA DETUR LEGATUR, NE MINUS QUAM PARTEM QUARTAM HEREDITATIS EX EO TESTAMENTO HEREDES CAPIANT. (a) Destinata huic Commentationi clepsydra non permittunt, ut in hac Lege explicanda prolixiores simus. Vix etiam aliquod post Jctos magni nominis, qui integris Commentariis illustrarunt de Lege Falcidia Materiam datur spicilegium. Sufficit pro scopo nostro, si dispositio animo obversetur; nemini liceat ultra dodrantem legare, & si ultra quid legatum, dodrans tamen tantummodo dividatur; & quidem in ratione legatorum partialium. Quadrans apud heredem remaneat.

(a) DUAREN. Op. p. 1054. l. 1. pr. ff. ad L. falcid. Lata est Lex Falcidia rogante P. FALCIDIO TRIBUNO PL. A. V. C. 714. Calvino & Pollione Coss., quum summa rerum penes Triumviros esset; quare falsum est, quod Isidorus Origin. L. 5. C. 15. tradit; quodque inde in Jus Canoniceum tractatum est, c. 6. distinct. 2. Falcidiam Legem æque ac Papiam Poppeam Augusto Imperante rogatam esse. BACHII D. de his quæ imputantur in quartam fiduciar., §. 11. EV. OTTON. Com. ad J. L. 11. C. 22. De Etymologia denominationis conf. MENAGIUS in Amentit. J. Civil. C. 39. pag. 284. qui derivationem nominis a falce ridet.

§. 10.

Eadem hic obtinent principia, quæ sibi locum vindicant, si plures heredes in pluribus portionibus, quam As patitur scripti sunt. Tunc singulis pro rata eius partis, quæ cuique adscripta est, aliquid detrahi debet. Partes in quibus heredes scripti sunt, exprimunt tantummodo rationem, quam habent portiones singulorum erga se invicem. Si summa legatorum dodrantem excedit, dodrans spectari debet instar totius hereditatis; Legatarii se habent ut heredes instituti, & legata partialia veluti partes illis adscriptæ. Hinc dodrans inter legatarios distribuatur pro rata portione eius, quod cuique legatum fuerit, sive dodrans dividatur in ratione legatorum partialium; Hinc duplex regula.

1) Ut summa legatorum ad legatum parziale unius legatarii, ita dodrans hereditatis ad legatum, post detractam falcidiam legatario istj debitum. Ponamus hereditatem. 1200; Legata 800 & 400 quæ Mevius & Sempronius consequuturi sunt. In hoc casu dodrans 900. tantum dividi potest & quidem in ratione ut 8 : 4 quæ est ratio legatorum partialium.

Infertur itaque ut $12 : 8$)
 & porro ut — — $12 : 4$) = 900 R.
 sic ut alter 600. alter 300. consequatur.

2) Pars legatario cuique subtrahenda est ad legatum ipsius ut pars a summa legatorum falcidiæ gratia auferenda, ad ipsam legatorum summam, in casu suppeditato quarta pars omnibus legatis iunctim sumtis & cuilibet legato in specie detrahi debet.

Suppeditat nobis principia Jctorum superstitum ΚΕΙΜΗΑΙΟΝ ULR. L. B. de CRAMER, in *Opusculorum*, Tom. IV. Sp. I. quod sistit doctrinam Juris Romani de divisione hereditatis inter plures heredes instit. & Computat. Falcidia benefic. methodi demonstrativa ad notions universales reductam.

§. II.

Supponunt regulæ in all. luculentissima Commentatione, solidissimis superstructæ argumentis, ut exacte non solum de statu bonorum constet, sed etiam de summa legatorum. Tota enim huius computationis cardo in ratione quantorum erga se invicem vertitur. Contingit vero aliquando, ut de huius vel illius legato non constet, quantum illud sit futurum. Ponamus annum corpori vel collegio legatum; ponamus annum amico destinatum, quod eodem superstitute debetur, cessante post fata eius exsolvendi obligatione. Plures dantur incertitudinis eiusmodi inspectiones. Nobis vero sufficiat inquirere, quæ per difficultates datas sint eluctandi media.

§. 12.

Annuum legatum est emolumentum singulis annis ab herede denuo præstandum; id quod distingvi debet, a Legato, cuius præsta-

præstationi testator in favorem heredis distinctos præscripsit terminos, sive quod in plures pensiones exonerandi heredis gratia divisum est. (a) Dividitur in perpetuum & temporale. Illud ex voluntate testatoris in heredes legatarii simul transit, vel collegio cuidam seu corpori est relictum. Hocce Legatum temporale personam legatarii non egreditur.

(a) L. 20. § 26. D. §. 1. quando dies leg.

§. 13.

Si legatum annuum sit perpetuum, quæ esse debeat computatio, ad eruendam legati quantitatem, Leges disponunt; Si *Rei publica in annos singulos legatum sit, cum de Lege Falcidia quaratur, Marcellus putat, tantum videri legatum, quantum sufficiat sorti, ad usuras trientes eius summa qua legata est colligendas* (a). Hinc annui ad sortem unde illud exsolvi debeat ratio est ut 4 : 100. e. g. legatum annuum sit 20. Computatio (expedienda secundum sequentem formam ut $4 : 100 = 20$.) sortem constituet 500; quæ deinde summæ legatorum partialium addenda est, ut de summa legatorum totali constet. Ponamus testatoris facultates 4000; A. sit heres. Accipiant Legatarii B. 1500; C. totidem 1500; Collegium D. annuatim 20. In hoc casu sub titulo annui, sive propter illud summa 500. reliquis addenda est legatis. Hinc summa totalis omnium Legatorum erit 3500. Dodrans qui tantum dividi potest æqualis est summæ 3000; quæ summa distribuenda est in ratione legatorum partialium, & quidem

secundum regulam 1. §. 10. allegatam

$$\text{ut } 3500 : \begin{cases} 1500 = 3000 : 1285 \frac{2}{3} : \frac{1}{2} \\ 1500 = 3000 : 1285 \frac{2}{3} : \frac{1}{2} \\ 500 = 3000 : 428 \frac{2}{3} : \frac{1}{2} \end{cases}$$

3000.

secundum

secundum regulam 2. eod. § alleg.
septima pars summæ omnium legatorum detrahi debet; hinc & detrahatur cuilibet legatario

$$3500 : 3000 = \begin{cases} 1500 : 1285 \frac{5}{7} \\ 1500 : 1285 \frac{5}{7} \\ 500 : 428 \frac{3}{4} \end{cases}$$

Ratio omnium legatorum ad dodrantem est ut $\frac{7}{7} : \frac{5}{7}$; eadem ratio etiam esse debet inter legatum adhuc integrum & illibatum, & partem delibandam.

Id quod deducitur est pro b. 214 $\frac{2}{7}$ { septima pars
pro c. 214 $\frac{2}{7}$ { cuiuslibet
pro d. 71 $\frac{3}{4}$ { legati.

Summa omnibus legatis delibanda 500. supplet id quod quadranti deest, & iterum est septima pars omnium legatorum simul sumtorum 3500. In supplementum huius materiæ adhuc notari debet, 1) quod delibatio, quatenus scilicet legatum annuum perpetuum dispositioni Legis Falcidiae subiaceat, non nisi quotannis intuitu ipsius annui fieri possit, ita ut collegium sive corpus mysticum, cui annuum destinatum, quotannis in casu dato 20. minus septima parte accipiat.

2) Quod multis parasangis a legato annuo perpetuo differat usufructus corpori cuidam mystico s. collegio relictus, intuitu cuius eadem obtinet computatio, quam in legato annuo temporali fieri oportet.

(a) L. 3. §. 2. ff. ad Leg. Falc.

§. 14.

Computatio quæ in genere quoad legata perpétua annua obtinet, locum sibi etiam vindicat in legatis ad pias causas. (a) Quicquid ob rationem pietatis in testamento relinquitur, ad piam causam legatum esse censetur. Ratio pietatis vero adest, si reverentia divini numinis fuerit causa impulsiva, vel gloria eiusdem promovenda cultusque externus causa finalis; pietas est si testator prospiciat egentibus, in calamitate tabescentibus, qui cum miserrima colluctantur fortuna, quorum denique vita a sipe misericordiae

cordiæ affectu data pendet; pietas denique est, si ob utilitatem publicam aliquid fuerit legatum. Hinc Ecclesiæ, Monasteria, Orphanotropheæ, Brehphotropheæ, Nosocomia, Gerontocomia, Aedes denique læso sed invicto militi destinatæ pia corpora vocantur, & quæ his piis corporibus legantur, ad pias causas legata censentur. Pietatis suppeditare notionem definitionemque ad Logices lapidem lydium exactam difficile est. Dantur homines, qui Curios simulant, & Bacchanalia vivunt. Si huius farinæ homines ad pias causas legant, ratio legandi alia simulate concipitur, alia mente reposita latet. Aliquando avaritia (b) & vanum gloriæ studium, aliquando opus meritorium menti obvium, legandi constituit motivum. Quamvis revera legatum eiusmodi in pios convertatur usus, tantum tamen abest, ut ex pietate originem trahat, ut potius testatori novum imprimat dedecus, novam adspergat labem. Hinc dubium, utrum legati usus an intentio eius qui illud ordinat, vel utrumque simul notas suppeditet huius rei characteristicas. Accedit, magnificum pietatis titulum haud raro superstitionis vitio contaminari. Nec silentii peplo involvendum, quemcunque, ex religionis, cuius sacris initiatus est, principiis esse diiudicandum. SERENISSIMUS NOSTER in quo sera posteritas, Majestatem armis decoratam & Legibus armatam, miracula virtutum heroicarum & divina fere exempla prudentiæ legislatoriæ venerabitur, Legis sacratissimæ (c) quæ Legatis ad pias causas limites ponit, hanc allegat rationem, damit nicht schwache und superstitieuse Gemüther den nächsten Verwandten die Erbschaft und dem gemeinen Handel und Wandel zu viel Capitalia entziehen; Posti limites tamen laxantur, intuitu illorum, qui pontificiæ religionis dogmatibus imbuti, nonsolum pro mortuis quoad resurrectionem carnis, id quod olim moris erat, sed etiam pro relaxatione & redemptione animæ ut preces fundantur, iubent & huius rei intuitu legata ordinant. Ratio iterum exprimitur; unsere höchste bekannte Denkungsart ist von alle demjenigen weit entfernt, was einen Gewissens Zwang mit sich führet, oder selbigen nach sich zu ziehen scheinen möchte (d).

(a) Conf. JO. SAM. FR. BOEHMER, in *Diff. de Insinuatione in Donat. ad pias causas exule* §. 4. JUSTUS HENN. BOEHMER in *Ex. ad ff. LXXX; de privileg. legator. piorum genuinis & spuris.*

(b) Id quod paradoxon videtur. Quomodo avaritiæ teterrimus affectus circa ultimas

ultimas voluntates se exserere potest? Resolutionem vide in *D. sub Præs. JO. BALTH. WERNHERI, a RECHENBERGIO habita, quæ de nimia extensione privilegiorum piis causis concessorum agit & in Opusc. Wernherianis, Vol. VII. deprehenditur.*

(c) Conf. daß Königl. Edict, d. D. d. 21 Jun. 1753. in N. C. C. P. B. p. 505.

(d) Conf. die Declaration des vorstehenden Königl. Edicts, d. D. d. 12. Martii 1754. in N. C. C. P. B. pag. 647.

§. 15.

Novos vero offendimus scopulos si attendamus ad controversiam inter Jctos celebrioris famæ agitatam, utrum Legata ad pias causas dispositioni Legis Falcidiae subiaceant nec ne. Hinc nostrarum partium esse videtur inquirere, affirmativæ an negativæ huius quæstionis decisioni album adjiciamus calculum? & negativa stabilita, quatenus adhuc & quem in usum inire oporteat computationem? Priorem quod attinet quæstionem, ne JULIUS quidem PAULUS sibi met ipsi constare; sed Paulus Paulum iugulare videtur. *Lex Falcidia* inquit, (a) *deducto omni ere alieno, DEORUMQUE DONIS, quantum residua hereditatis ad heredes voluit pertinere.* & alio loco contrariam videtur defendere sententiam, (b) *Ad Municipum quoque legata VEL ETIAM EA QUAE DEO RELINQUUNTUR, Lex Falcidia pertinet.* Hinc CUIACIUS, Jctorum Coryphaeus mutata lectione posteriorem locum sic exprimit; NON ETIAM EA QUAE DEO RELINQUUNTUR (c). SCHULTINGIUS e contra (d) Criticam hancce ridet, & fontes allegat qui pro defendenda lectione affirmante l. all. adiri debent. Apparens tantum est antinomia. Diversa utriusque effati Paulini sunt objecta. Loco priori sermo est de donariis Diis consecratis. Res sacrae non sunt in commercio, aestimationem non recipiunt, hinc ut res spectantur, quæ ad res defuncti augendas nihil faciunt, hinc detrahuntur, sicuti & æs alienum detrahi oporteat (e). Locus posterior e contra loquitur de illis, quæ sacris relictæ sunt collegiis. Hæc deductioni ex Lege Falcidia omnino suberant. L. 49. C. de Epscop. & Clericis luculentissime evincit, tempore adhuc Justiniani deductionem hancce iuris fuisse; testator ibidem ad declinandam Legem Falcidiam totam substantiam pro redemptione captivorum relicturus, eos ipsos captivos scribit heredes. Ad Legem vero declinandam, quæ nobis plane non est scripta, nulla opus esse videtur cautione;

cautione; accedit, quod eadem ipsa Lex, quæ hancce captivorum institutionem validam declarat, & episcopis & economisque iniungit, ut hereditatem suscipiant, expressis tanquam singulare quid addat verbis, nullo hancce rem ecclesiæ vel episcopis futuram esse lucro. „si enim propter hoc a speciali herede recessum, ut Falcidæ ratio non inducatur, quomodo ferendum est, hoc quod in sacrum venerit, „per Falcidiam vel aliam occasionem minui? Recentiora quod attinet iura, *Novella 131. C. 12.* allegari solet ab utroque Jctorum agmine, & qui detractionem negant, & qui eandem defendunt. (f) Hi ut plurimum tres faciunt Hypotheses; 1) si heres impiæ avaritiæ affectu ductus hereditatem inanem vel ære alieno ita obrutam esse asserit, ut legatis ad pias causas exsolvendis plane impar sit. 2) Si in exsolvendo moram committit. 3) Si neque dolo sub prætextu hereditatis inanis vel obrutæ exsolutionem declinat, neque in solvendo moram committit. De casu posteriori Novellam nihil disponere censet; in casu priori lucrum Falcidiæ cessare, quid? quod totam hereditatem piæ causæ cedere defendunt; In casu denique inter utrumque medio pœnam tantum obtinere autumant, ita ut & fructus & omne legitimum exigatur augmentum a tempore mortis eius, qui eiusmodi legatum reliquit. Quanta quanta sit auctoritas, quam in primis Wielingius (g) elegantioris Jurisprudentiæ promus condus interpretationi iamiam recensitæ conciliare studet ex ipso Novellarum græco Textu. Hombergii Versione, latina Juliani Epitome, & ex Theodori Balsamonis Schol. ad Photii Nomocan. tanta tamen non est, ut & nos eandem adoptemus. Græcus textus, Versio Hombergii, & Juliani Epitome cum versione nostra vulgata conspirare videntur. Hinc nihil exinde deducitur, quod ex vulgata versione non posset deduci. Theodorus Balsamon sistit tantum huius Novellæ interpretationem doctrinalem, quæ si melior adsit, cedere debeat. Non dubitamus vero sententiæ illorum primas deferre (h), qui in Legatis ad pias causas Falcidiam simpliciter cessare defendunt, non in pœnam doli ab herede commissi, sed in favorem piæ causæ, ita ut prima aliter sententium hypothesis plane cesset, posterior sanctionis principale constituat obiectum, & de casu moræ incidenter tantum disponatur. Ponit scilicet Novella heredem, qui legati exsolutionem præsentaneam ex instanti faciendam declinat, i. e. non implet quæ ad pias causas

causas relicta sunt, quia relicta sibi substantia non sufficit ad ista, i. e. quia dodrante plus fuerit legatum, ob quam causam exolutio declinari poterat, usque dum dodrans in ratione legatorum partialium fuerit divisus, sive usque dum constaret, quid cuique legatario pro rata detrahi debeat. Nam ad tempora usque Justiniani, exactioni legatorum, in casu, quo dodrantis nulla habita ratione iusto plus fuerit legatum, exceptio Legis Falcidiae, cum iure retentionis coniuncta opponi poterat. Qui iure suo utitur, nemini facit iniuriam, nullius doli potest insimulari; loquitur ergo Justinianus de quocunque herede, qui Legis beneficio usus est, & exceptionem alias usitam eidem denegat, ita ut pia causa fiat, quod satis est, etsi substantia hereditatis reliquis legatis non sufficiat, *precipimus omni Falcidia vacante, quidquid invenitur in tali substantia proficere ad causas quibus relictum est.* Hæc generalis dispositio repetita legitur in verbis; *si legatum ad pias causas relinquitur, iubemus intra sex menses, hoc modis omnibus, præberi quibus relictum est.* Generali huic dispositioni additur denique casus moræ, singulari coercendus pœna. Sunt etiam, qui hanc Novellam tantum de casu moræ disponere autumant, (v) ita ut secundum illorum placita, Falcidia tantum cesset, si heres in mora fuerit constitutus; sed diversa plane est periodus, quæ de mora disponit, & nihil commune cum antecedentibus habet, *si autem distulerint, qui in hoc onerati sunt, huiusmodi præbere legatum & fructus & usura & omne legitimum exigatur augmentum.* Universalitatem propositionis, quæ detractionem Falcidiae in Legatis ad pias causas prohibet, secundum Pagenstecher: (k) sequens probat argumentum.

O. qui dicit, substantiam relictam non sufficere legatis piis, Falcidiam perdit.

O. heres falcidiam sibi servare gestiens etiam si nec in dolo nec in mora sit, dicit substantiam relictam non sufficere legatis piis; Ergo Falcidiam perdit.

Est denique quam stabilivimus sententia, illa, quam Praxis suam fecit (l).

(a) Sent. Recept. L. 4. T. 3. §. 3.

(b) Libro singulari ad L. Falc. l. 1. §. 5. ff. ad L. Falc.

(c) In Notis ad J. & ad Iulii Pauli, Sent. Rec.

(d) In Ipd. antej. ad loc. ex S. Recept.

(e) WIELING, Lect. I. Civil. Lib. 2. C. 29. p. 238. MARCILIUS ad §. 2. l. de lege falcid. in Comm. IANI A COSTA, p. 321

- (f) Difficultates quæ hancce Nov. premunt dolet DOMAT, in libro, qui prodit sub tit. lex loix civil. dans leur ordre naturel. r. all. S. 2.
- (g) In *Lectiōibus Juris Civil.* L. 2. C. 31.
- (h) *Conf. J. H. Boehmer in Ex. ad ff. Diff. all. & Gudelinus de Jure novissimo Libr. II. C. XI. p. 69.* Huber. in Pr. ad J. ad L. Falc. n. ult.
- (i) In quam sententiam inclinant Jctus magni nominis JO. AUG. BACH. *conf. BERGERI Oeconom. Juris quæ a. 1755. cura Bachii prodit*, L. 2. T. 4. §. 31. N. 7. Stryck de Caut. Test. C. 22. N. 3. §. 1.
- (k) In *Sicilim. ad Comp. J. Sch. Lauterb. M. 3. p. 284.* seqq.
- (l) Struv. Synt. J. C. ad Tit. de Lege Falcidia.

§. 16.

Non tamen exinde sequitur, omni computationem §. 13. allegatam destitui utilitate. Exceptio intuitu piæ causæ stabilita neque præiudicio neque lucro cédât reliquis legatariis, id quod contingeret, si plus minusve illis detraheretur ac detrahendum esset, si nullum adesset respectu Falcidiæ legatum privilegiatum. Sunt, qui autumant, legata pia æris alieni instar considerari, ita ut nulla sit hereditas, nullus dodrans nisi deducto ære alieno, deductis legatis privilegiatis. Lubenter id concedimus, si legatum necessariam habeat causam, ut prælegatum dotis, legatum debiti; ratio tunc in promptu est. Concedimus, quorum intuitu lex iubet, ut æri alieno addantur, & ad instar eiusdem detrahantur, ut pretia servorum manumissorum. Legis dispositione deficiente religioni nobis sit, tale quid admittere; lucro enim talis cedit detractio reliquis legatariis, præiudicium heredis auget, & privilegium non nisi privilegiato concessum per indirectum sit privilegium omnium legatariorum commune. Ponamus defuncti facultates 4000; Legata a.) 1500; b.) 1500; c. quod piæ causæ destinatum est 500; Si 500 quæ piæ causæ destinata sunt a summa 4000 detrahuntur, hereditas est = 3500, Dodrans = 2625; qui si in ratione legatorum partialium dividitur, partem cuiuslibet legatarii cui 1500 destinata erant constituit $1312\frac{1}{2}$, ratam detrahendam $187\frac{1}{2}$ Si e contra computatio fit secundum §. 13. legatarii A. & B. accipiunt tantummodo quilibet $1285\frac{5}{7}$, detractis $214\frac{2}{7}$, quæ computatio talis est, ut salvo quod piæ causæ concessum est privilegio, legatariis reliquis nihil præiudicii inferatur, heredi consulatur. Nostra enim ex sententia in computatione legali piæ causæ eodem modo haberi debet ratio, ac si Legi Falcidiæ subesset, non ut revera rata suæ portionis debetur,

libetur, sed ut reliquorum legatariorum intuitu constet, quid quantumve illis sit detrahendum, ut ne iusto minus vel plus detrahatur. Nihil novi enim est, ut in computatione, quam Leges inire iubent tertii ratio habeatur, quamvis causa computationis in illum plane non quadret, & quidem ad avertendum præiudicium quod ex contraria agendi ratione illis immineret, quorum intuitu computatio ineunda est. Sic in computatione legitimæ filius iuste exheredatus inter liberos connumerandus est, (a) eatenus ut ceterorum filiorum legitima eadem sit ullo ac nullo exheredato; ut 2 pater exheredans de filii iuste exheredati legitima libere disponere queat, ut 3. universaliter instituti legitimam iuste exheredati accipiant.

(a) BASTINELLER, *de usu theor. & practic. Qu. an filius iuste exheredatus in Computatione legitimæ inter liberos sit connumerandus nec ne.*

§. 17.

Sequitur nova huius commentationis contemplatio, concernens Legatā amico ad dies vitæ destinata, annuatimque exsolvenda. In ambiguo est, ad summam victurus senectutem, an citius fato sit cessurus. Mors omni ætati communis est, iuxta illud Horatianum

Mixta senum ac iuvenum densantur funera, nullum
Sæva caput Proserpina fugit.

Hinc etiam incompertum, quoties legatum consequuturus sit, & quanta summa legati huius partialis intuitu, summæ legatorum totali annumerari oporteat. Leges diversa sese ex difficultatibus extricandi media suppeditant. Secundum, l. 55. ff. *ad L. Falcidiam* ex sententia Marcelli vivo legatario iudex æstimare debet, quanti venire legatum potest, id quod differt pro varia eius cui legatur, ætate, conditione, valetudine. Pluris enim æstimatur, si puero vel iuveni adhuc eiusmodi legatum competat, ac si qui ætate declivis est, illud exigendi ius habeat; pluris si legatarius incorrupta sit sanitate, ac si eiusdem perdita sit valetudo, infirma corporis affectio, (a) Omnia in hoc casu pendent a probabilitate, quæ per se multum incertitudinis habet, & præter ea diversimode adhuc, prout alter altero plus metus fovet, determinari solet. Sunt qui omnia verentur, omnia imaginantur, quæque natura metuentium est, ea maxime sibi, quæ abominantur, fingunt. Hinc suis, quam allega-

allegavimus eluctandi via, incommodis laborat. Facilius e contra esse videtur determinationis regula, quam Æmilius Macer, Libr. 2. ad Legem vicesim. hereditatium, (b) allegat. Sequens eiusdem norma est; si Legatarius triginta annis minor sit, eundem adhuc triginta annos victurum esse præsumitur. Si annos habet triginta vel plures, annis vero 57. minor est, sexagesimum vitæ annum adhuc attingere probabile est. Qui 56. annos excessit, lustro plus animam agere non speratur. (c) Stabilivimus hæcce ad ductum Legis ipsius, prætermisiss illis, quæ GOTL. GEORG. TITIUS (d) circa hancce computationem proponit. Quoad explicationem Legis enim errare videtur, quum 30. annorum computationem tantum fieri autumat in casu si legatarius recens natus sit. Si e contra anno, biennio, triennio &c. major sit, tot annorum computationem requirit, quot annis triginta deficiunt. Quoad habitum computationis extra omnem dubitationis aleam quidem positum est, præsumptiones hæcce legales haud raro fallere. Sed quum in casu proposito secundum probabilitatem procedendum sit, satius est, ut Leges quid præsumendum sit statuunt, quam si probabilitas in casu quolibet speciali secundum arbitrium iudicis vel illorum quorum interest determinetur, in primis, quum in casu præsumptione tantum opus sit præsentaneæ computationis ergo; si enim postea de veritate constat, eidem honos habetur, ac si antea nulla iuxta probabilitatem facta fuisset computatio.

(a) Arg. l. 8. §. 10. ff. de transactionibus.

(b) L. 68. ff. ad L. Falc. Antea secundum eandem Leg. Ulpianus tradiderat Formulam, secundum quam

homo	{	primæ ætatis	usque ad annos	20	—	30	} vivere præsumebatur
		annorum	20	—	—	25	
		—	—	25	—	—	
		—	—	30	—	—	
		—	—	35	—	—	
		—	—	40	—	—	
		—	—	40	—	—	
		—	—	50	—	—	
		—	—	55	—	—	
		—	—	55	—	—	} in hoc casu tot annorum computatio fit, quot ætati eius ad annum sexagesimum defunt, remisso uno anno.
		—	—	60	—	—	
		—	—	60	ac ulterius	—	

(c) Nunquam amplius quam triginta annorum, nunquam minus quam quinquenni fit computatio Conf. Voet. ad Tit. ff. de Lege Falc.

(d) In observat. ad Comp. Juris Lauterb.

§. 18.

Si ergo quæ §. 17. dicta sunt, applicanda veniunt, sequens observanda erit regula: multiplicetur annuum per numerum annorum, quos Legatarius victurus præsumitur. Productum s. factum est illud ipsum quantum, quod summæ legatorum totali debet annumerari

r) Ponamus hereditatem 1200 Thal. Legata denique.

A.	—	—	—	—	300 Th.
B.	—	—	—	—	200 Th.
C.	—	—	—	—	400 Th.

D. Legatum denique Titio qui decimum vitæ annum agit destinatum, illudque annuum 10; Quum præsumatur Titium 30 annos victurum esse ($10 \cdot 30 = 300$) summæ legatorum addi debent.

300 Th.

1200.

In hoc casu tota hereditate exhausta, heredi quadrans deest, & quanti detrahendi ad summam legatorum totalem eadem est ratio ut 1 : 4. quæ ratio etiam obtinet, inter legatum quodcunque particulare eiusque ratam detrahendam.

Ponamus 2.) in eodem casu Titium 45 annorum. Sexagesimo anno, quousque victurus præsumitur deficiunt adhuc 15. Annum 10 . 15 = 150; qua summa 150 addita, summa legatorum totalis fit 1050. Heres salvam tantum habet hereditatis unciam & dimidiam, deficit uncia cum dimidia. In computatione supplementi gratia ineunda summæ legatis detrahendæ ad summam legatorum totalem eadem ratio est ut $\frac{7}{8}$: $\frac{7}{8}$. Hinc & cuilibet legatario detrahatur $\frac{7}{8}$.

Si denique 3) Titius sit 56 annis maior, ponamus 70 vel 90 annorum per quinquennium vivere præsumitur; Hinc annum 10 . 5 = 50; summa totalis legatorum 950; id quod heredi deest 50; quod summæ legatorum totali decedere debet, ut quadranti, quod deest accedat $\frac{1}{4}$; quæ pars & cuilibet legatario detrahi debet.

- (a) Si usufructus reipublicæ, corpori vel collegio sit relictus, itidem triginta annorum computatio fit. Durare quidem potest usufructus Centum annos; sumitur scilicet terminus vitæ humanæ longissimus. Aliquando tamen maturius extinguitur, dum collegium dissolvitur, aut civitas aratrum passa sit & quasi moritur l. 21. ff. quibus mod. usufructus amit. arg. l. 38. §. 6.

§. 6. ff. de leg. 3. Hinc computatio legalis interinistica breviorē
ponit terminum.

§. 19.

Quomodo vero fiat, ut Titio, quod detrahendum est, (puta in casibus recensitis $\frac{1}{4}$ vel $\frac{1}{7}$ vel $\frac{1}{12}$) detrahatur, varia ictorum est decisio. Sunt qui quotannis ratam ex annuo ipso detrahendam defendunt, sunt qui annos præsumtive sumtos dividendos autumant, & quidem in casibus §. 18 annos 30 in 4; annos 15 in 7; annos denique 5 in 19; ita ut legatarius ab initio integra consequatur annua absque ulla detractioe, & quidem per $\frac{1}{4}$ vel $\frac{1}{7}$ vel $\frac{1}{12}$ annorum, quos adhuc vivere præsumitur, nihil vero accipiat per ultimam huius temporis periodum quæ in casibus datis est $\frac{1}{4}$ vel $\frac{1}{7}$ vel $\frac{1}{12}$.

Quæ ut explicatius dicantur diversos computandi modos inter se conferre liceat,

Secundum placita illorum,

qui annuatim ratam detrahendam censent

qui ab initio integra legata exsolvenda autumant, l. 47. ff. ad L. falc. suffulti.

In Casu 1. §. 18.

Legatariis a b & c. quorum legata simul sumpta 900 exæquant detrahatur

$\frac{1}{4}$ — — — 225
Summa Titio annuatim detrahenda $2\frac{1}{2}$ tricies sumpta efficit quartam totius annui 10 tricies summi — — 75

$\frac{1}{4}$ — — — 225
Titius consequitur integrum legatum 10 per $22\frac{1}{2}$ annos; per $7\frac{1}{2}$ annos heres annum retinet. 10 . $7\frac{1}{2}$ — — 75

En quartam quæ heredis est 300

En quartam quæ heredis est 300

In Casu II. §. 18.

A B. & C. qui consequuturi essent summam = 900 perdunt
falcidia auferendæ gratia

$\frac{1}{2}$	—	—	128 $\frac{1}{2}$
Titius perdit annuatim 1 $\frac{3}{4}$,			
id quod quindecies sumtum			
efficit septimam partem to-			
tius annui 10 quindecies			
sumti	—	—	21 $\frac{3}{4}$

En supplementum quadrantis 150

$\frac{1}{2}$	—	—	128 $\frac{1}{2}$
Titius qui 15 annos vivere			
præsumitur consequitur 12 $\frac{6}{7}$			
annos integrum legatum 10;			
perdit per ultimam perio-			
dum 2 $\frac{1}{2}$ annos annuatim			
10; id quod multiplicatum			
per 2 $\frac{1}{2}$ efficit	—	—	21 $\frac{3}{4}$

En supplementum Quadr. 150.

In Casu III. §. 18.

A B. & C. perdunt ex summa quæ 900 exæquat

$\frac{1}{2}$	—	—	47 $\frac{7}{12}$ th.
Titius qui annuatim 10			
consequuturus est, perdit			
quotannis huius summæ			
$\frac{1}{2}$ sive 47 $\frac{7}{12}$ grossos hinc			
per quinque annos	—	—	2 $\frac{1}{2}$

En supplement. Quadr. 50 th.

$\frac{1}{2}$	—	—	47 $\frac{7}{12}$ th.
Titius 4 annos 8 $\frac{1}{2}$ men-			
ses integrum accipit Le-			
gatum; per 3 $\frac{1}{2}$ menses			
nihil accipit, hinc per-			
dit	—	—	2 $\frac{1}{2}$ th.

En supplem. Quadrantis 50 th.

Computatio illorum qui ab initio integra præstant legata, annum consequuturo admodum proficua est, & tunc fere præferenda videtur, si annua habeant rationem alimentorum, quorum maximus in iure favor est, veluti si pauperi sint relicta. (a) Utilitas computationis multiformis consistit etiam in immunitate a detractioe Falcidiæ, quæ per indirectum legatario contingit, in casu properantis fati, si præsumptione citius decedat. (b) In genere vero pro diversitate circumstantiarum modo annuatim, modo contraria ratione ratam detrahi æquius est. In thesi difficilis decisio.

(a) Arg. l. 8. §. 23. D. de transf. Bruno von dem Busch de Jure alimentorum, C. 2. §. 6.

(b) Secundum Novellam 131. c. 12. in hoc casu Falcidiam detrahere plane non licet.

Omnia quæ §. 18. stabilita sunt, probabilitati debentur. Hæc aliquando fallit, & ut veritati cedat, simulac de eadem constet, ius fasque requirunt. Legatarius e. g. præsumptione legali citius decedit, jam constat, quoties revera annum sit consequutus, & quæ summa sub hoc titulo, summæ legatorum totali adnumerari debeat, quis revera omnium legatorum sit cumulus; In hoc casu falcidiæ auferendæ gratia, quæ probabilitatis trutina tempore aditæ hereditatis superflite adhuc legatoario examinabantur, iam veritatis statera ponderari debent. Ponamus legatarium, qui 30 annos superstes præsumebatur, elapso quinquennio decedere; iam non 300 sed 50 summæ legatorum totali, annui ergo, addi debent, id quod legatariis detrahendum fuisset, non quarta sed decima nona pars est; quod ergo secundum probabilitatem delibatum est, ad veram reducatur mensuram, & fiat restitutio eius quod eandem excedit. Accidit e contra, ut sexagenarius cui funus elapso quinquennio duci sperabatur, longissimum vitæ humanæ attingat terminum. In hoc casu intricatior se offert quæstio, utrum heres tantummodo pro quantitate quæ intra annos iuxta probabilitatem computatos præstanda foret, quartam deducat, an huius intuitu eidem ulterius, & quousque legatarius superstes est consulendum sit. Sunt qui posterius negant, prius pro aris defendunt. Nobis id iusto durius videtur. Si probabilitas a Legibus stabilita veritatem vincere nequeat in præiudicium legatariorum, nec id admittere possumus in præiudicium heredis. Quem sequuntur commoda, si legatarius citius fato fungatur, idem ipse & incommoda sentiat, si spe diutius animam agat. Leges nullibi Quadranti, qui heredis esse debet, hocce minantur periculum. Eadem iustitiæ ratio, quæ in casu altero legatariis consuli iubet, ut heredi in casu contrario prospiciatur, suadet atque postulat. Hinc cautionibus nostra ex sententia restemperanda erit; Heres, cui non nisi quadrans salvus est, securus fiat necesse est, ut si contingat Legatarium, cui annua destinata sunt, diutius ac Leges præsumunt vivere, omnes legatarii annuatim tot nummos, quot annum requirit, conferant, ita tamen ut & ille ipse, qui annum consequuturus est, pro rata portione contribuat.

Incidimus adhuc in nodos, qui ut gordius secari vix solvi possunt. In re difficili periculum facere sufficit, etiamsi eventus sit dubius; Nec statim, quæ deducta nitefcere nequeunt, sunt relinquenda. Serupulosa admodum est computatio in §. 18. allegata, quum facilius sese offerat, quid? quod æquitati magis conveniens. Ponamus Legatarium, cui annuum 10 destinatum est quadraginta annis minorem, cuius curriculum vitæ vicennium excedere speratur. In tali casu computatio allegata maius eruit quantum summæ legatorum totali addendum, ac fieret, si tantum videretur legatum, quantum sufficeret sorti ad usuras quincunces eius summæ, quæ legata est, colligendas. Computatio legalis §. 18. scilicet efficit, quantum, quod vel 300 exæquat, vel saltem 200 excedit. Computatio contra, secundum quam sors ponitur, ex qua usuræ quincunces eius summæ quæ legata est, colligi possunt, efficit tantummodo quantum = 200. Multiplicatio annui enim fit per 20; quia $\frac{100}{100} = \frac{1}{20}$. Accedit, quod usuris, quæ annuum in tali casu exæquant exsolutis, sors ipsa non pereat, sed mortuo, cui annuum debetur, reliquis cedat legatariis, quatenus scilicet heres quadrantem eiusque fructus, a tempore quo testator decesserit, salvos habeat.

§. 22.

Nec silentio præterire possumus aliud quoddam dubium eiusdem momenti. Computatio legalis efficit, ut heres plus quadrante accipiat. Ex quantitate, quæ inter annos secundum probabilitatem legalem computatos præstanda foret, ratam falcidiæ auferendæ gratia detrahit; reliqua non statim semel & simul exsolvit, sed annuatim & quidem si ab initio integra legata exsolvit, in casibus §. 18. recensitis totius quanti partem vel tricesimam, vel decimam, quintam vel quintam. Hinc emolumentum mediæ temporis, quod interusurium vocant, (a) eius cedit lucro; ponamus casum quo sub titulo annui, summa 300 legatorum cumulum augeat. Heres exinde sibi retinet 75; ex reliquis = 225 annuatim 10 exsolvit, sic exsolutis ineunte anno 10 statim ab initio 225 minus 10 elocare & usuras exinde redactas sibi retinere potest; anno secundo, reiterata solutione annui, 225 minus 20 elocat & usuras lucra-

fur &c. Nonne æquitati consentaneum esset, ut interusurium hocce in quadrantem imputaretur? Maius huic dubio accedit pondus si Leges in legatis conditionalibus medii temporis emolumentum heredi in quartam imputari iubeant. L. 88. §. 3. ff. *ad L. Falc.* Huius Legis elegantem sistit exegefin Cuiacius, Ictus eminentissimus ad African: Tract. VIII. Secundum eandem scilicet ponitur hereditas = 200; legatum purum = 100; legatum conditionatum = 100. Ex conditionato heres ante existentiam conditionis redegit usuras = 25, quas in Falcidiam quasi iudicio defuncti & iure hereditario perceptas imputat, ita ut quadrantis, (*qui secundum cumulum bonorum mortis tempore existentem determinatur, & in casu 50 exæquat*) supplendi gratia legatarii non nisi 25 conferre teneantur. Nonsolum vero quadrans ex die mortis penes heredem sit, sed etiam usuræ, quas exinde redigere potuisset, eidem relinquuntur. Hinc secundum legalem determinationem conferendis adhuc quinque adduntur. Contributionis denique ratio exacte exprimitur. Tanto minus sub conditione legatum censetur, siue erogatum ex bonis, quantum pendente conditione heres exinde percepit. Hinc in casu legatarius cui sub conditione legatum, non nisi 75 accepisse creditur, hinc ex partibus septem is cui pure legatum quatuor siue $\frac{4}{7}$ = $17\frac{1}{7}$, cui sub conditione, tres partes = $\frac{3}{7}$ = $12\frac{6}{7}$ confert.

- (a) Proprie interusurium est quod ex anticipata solutione quantitatis in diem debitæ debitori accedit, creditori decedit. Hic latior Interusurii significatus. LUDW. AUG. WUERFFEL *Id. defin. §. 429. De Computatione interusurii* proprie sic dicti conf. *WOLFF Mathes. forens. p. 82. qui pluribus de calculo Leibnitiano; BILFINGER de eadem materia in alleg. Math. For. p. 116. HOFFMANN de ead. Mat. in all. Math. F. p. 129. ULLIGERS Beiträge zur Math. Forensi i. Abhandl. JO. ERNST BASILIUS WIEDEBURG kurzgefaßte practische Mathem. vor diejenige, die sich auf die Rechtsgelährtheit legen, p. 176.*

§. 23.

Utrumque dubium supponit sortem scenori datam. Quæ res periculi plena est. Foenerandi usus vix continuus vix stabilis est, & intercidente sæpe pecunia ad nihilum patrimonium deducitur. (a) Hinc difficile, aliquem de usuris percipiendis convenire. Pa-

pinianus. si possessor hereditatis pecuniam inventam in hereditate non attingat, negat, illum omnino in usuras conveniendum. (b) Ratio alibi redditur, quia pecuniam cum periculo dantis sceneramur. (c) Generalis fere est regula, *usuras eius lucro esse, cuius periculo fuerit creditum*; Quæ quum ita sint, vix est, ut heredi, in favorem legatariorum, necessitas iniungatur, suo periculo elocandi sortem cuius nullam sperat utilitatem. Quid vero, si periculo eius credatur, qui annum est consequuturus? vel si legatarii intercidentis sortis pericula subire volunt? Periculo eius credere, qui annum consequuturus est, contradicit iuri eidem ex testamento quæsito, exigit enim annum, non usuras sortis cuiusdam determinatæ. Si e contra Legatariis volupe est, suo periculo ut credatur, extraordinarium quid exinde emergit, quod quidem admittendum esset, non tamen nisi ex consensu eius, cui annum debetur, vel saltem ex consensu heredis, ita ut & hoc casu obligatus maneat. Heres ex additione ad exsolvendum annum obligatus est, non collegatarii; ut is, cui annua destinata sunt, heredem ex nexu dimittat, & eo ipso actioni ex testamento & hypothecæ, cui bona hereditaria subiaceant renunciât, vix sperari licet; nulla saltem necessitas cogit. In regula ergo, quum non nisi heres legati debitor sit, æquitas requirit, ut habeat unde obligationi absque elocationis periculo facere queat, quod satis est. Hinc Leges annum toties multiplicatum ex bonis hereditariis segregari volunt, quoties illud legatarium consequuturum probabile est, nec obstat, quod in legatis (d) conditionalibus interusurium in quartam imputetur, quamvis eadem obtinere videatur ratio. Quæ enim in hoc casu de interusurio disposita sunt, ad singulares spectant sanctiones, ultra casus expressos non extendendas. Juris est in regula, ut omne damnum sit heredis, si forte incendiis, naufragiis, aut morte servorum bona decrescant; omnes fructus, ancillarum partus, quæ per servos acquisita sunt, eius lucro cedant, in rationem Legis Falcidæ non cadant. (e) Accederet ex nostra sententia adhuc sequens differentię ratio; In legato conditionalis incertum est, utrum res legata penes heredem perpetuo iure dominiî mansura an legatario lucro futura sit, id quod ab existentia vel non existentia conditionis pendet. In tali casu vero elocandi onus ob speratum proprium commodum minus durum esse videtur, ac si plane in tertii utilitatem

litatem pericula subeundi necessitas iniungatur. Quia vero in Legato ex die relicto interusurii ratio perinde habetur, ac in conditionato, hanc differentiæ rationem urgere delistimus.

(a) *Arg. L. 22. C. de adm. Tutor.*

(b) *L. 20. §. 14. ff. de H. P.*

(c) *L. 62. ff. d. R. V. conf. etiam l. 30. ff. d. H. P. l. 67. D. pro socio, l. 10. §. 8. ff. Mand.*

(d) *J. H. BOEHM. Ex. ad ff. LXXIX. de differentia legatorum purorum & non purorum. Sunt quidem legata annua, saltem temporalia, itidem conditionata. Sed conditio concernit tantummodo quæstionem, quoties exsolvenda sint. Ratione quæstionis, utrum debeantur, saltem intuitu primi anni, pura sunt.*

(e) *L. 30. ff. ad L. Falcid. l. 73. l. 77. ff. ad L. F. §. 2. J. d. lege Falcid.*

§. 24.

Omnes quas allegavimus pro iustitia legis 68. ff. ad L. Falc. rationes quadrant etiam in legata annua perpetua, & nihilo minus incumbit heredi elocandi necessitas. Ratio differentiæ latere videtur in natura legati ipsius; perpetuum enim est. Inextricabiles haberet difficultates, quid? quod impossibile videtur tot annorum computationem inire, quot annos exsolutionis obligatio duratura est. Periculum elocandi tamen putamus esse rationem, cur tantum videatur legatum, quantum sufficit ad usuras trientes eius summæ, quæ legata est colligendas, id quod maiorem sistit sortem, ac si annui ad quantitatem unde solvendum eadem esset ratio, quæ est inter usuras quincunces vel semisses & sortem, unde usuræ rediguntur. En temperamentum. Majoris fortis maiores usuræ, quarum excessus, exsoluto annuo, heredis lucro est, periculi sistit haud leve redhostimentum. Ponamus annum 10. Sors erit secundum computationem legalem 250. Usuræ quæ inde colligi possunt semisses 15. Hinc exsolutis 10 annuatim quinque lucro heredis sunt.

Libeat denique addere, computationis methodum, quam meditationibus nostris illustrare allaboravimus, ne quidem Lege Falcidia abrogata, omni carere fructu. Quid enim, si legata assem excedant? Nonne in hoc casu ius decrescendi pro rata obtinet? Quæ quum ita sint, necesse est, ut de cumulo legatorum constet; de eodem vero constare nequit nisi legatum annuum ad certum reducat quantum, §. 11; id quod fit per computationem de qua §. 13 & 17. egimus. Multiplex computationis esse potest usus. Quem MACER ipse l. all. 68. ff. ad L. Falc. intendisse videtur, duplex est, & pro detrahenda Vicesima (a) legatorum, quam in ærarium militare deferri LEX JULIA ab AUGUSTO lata iubebat, & pro supplendo eo, quod Quadranti heredis deest (b). Pluribus vero huic Materiæ inhærere, prohibet instituti ratio.

(a) De Vicesima hereditatium plura habet BURMANNVS de Vœtigal. Pop. Rom. C. II. SCHUBERT de iustitia transact. testam. tabul. nondum inspectis ob sublatam vicesimam hered. PRAESIDIS Diff. inaug. de Transact. valid. conscriptariis. §. 2. pag. 5.

(b) WIELING. L. I. Civil. L. 2. C. 32.

www.books2ebooks.eu